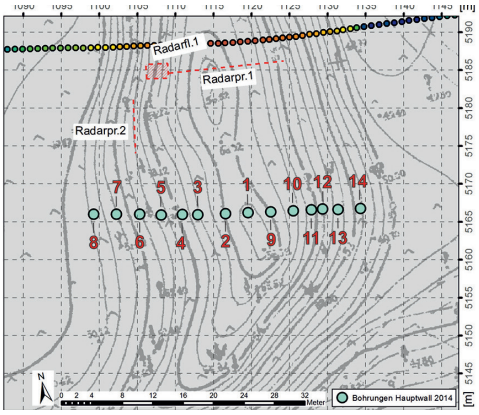
Kernavė (Kriveikiškis) Hillfort

In 2014, 78.5 m^2 (trench 1 – 24.5 m^2 (Fig. 2), 2 – 15 m^2, 3 – 24 m^2, 4 – 15 m^2) were excavated at Kernavė (Kriveikiškis) Hillfort and in its vicinity (Fig. 1). It was determined that the hillfort was in use circa the 3rd–4th centuries because pottery with rough surfaces was discovered on top of the sterile soil. The pottery was very fragmentary and therefore it was impossible to date it more precisely. No cultural layer formed from this period, only isolated sherds being having been discovered in the hillfort's enclosure and in the trenches excavated beside it. Later, but it is not clear in what period, the natural clay hill was made at least 1 m higher by adding a layer of clayey soil (Figs. 4, 5). A posthole dug into this layer for a massive post was discovered in the hillfort's enclosure (Fig. 3). A strip of burnt clay, possibly a fragment of a former wall, was recorded beside it. The three sherds of partly thrown pottery discovered beside the hillfort date to the 16th–19th century, the period of Kriveikiškiai village that existed nearby. The nine large iron smelting slag fragments discovered in the trench excavated to the S of the hillfort's enclosure show that a bloomery must have also existed somewhere nearby. 31 special finds were discovered during the entire investigation.

1 pav. Pylime darytų zondų situacijos planas. T. Ibsen brėž.

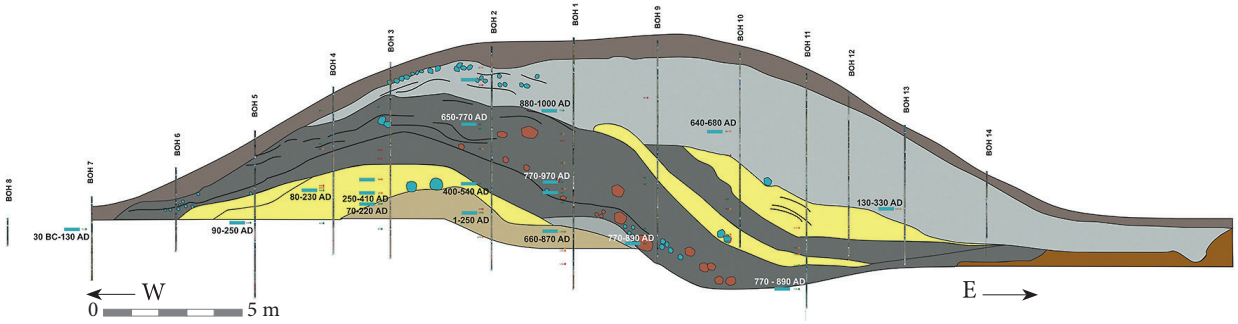
Fig. 1. Situation plan of the drilling done on the bank.

Gintautas Zabiela, Timo Ibsen

Apuolės piliakalnio rytinių įtvirtinimų zondavimas

2014 m. gegužės antroje pusėje BRIAI kartu su Baltų ir skandinavų archeologijos centru Šlezvigo–Holšteino krašto muziejuje Gotorfo pilyje Šlezvige (*Zentrums für Baltische und Skandinavische Archäologie (ZBSA) Schleswig–Holsteinische Landesmuseen Schloss Gottorf, Schleswig*) (Šlezvigo–Holšteino žemė, Vokietija) vykdė Apuolės piliakalnio (UK 24505) (Skuodo r., Aleksandrijos sen.) didžiojo (R) pylimo bei į R nuo jo esančio priešpilio archeologinius žvalgymus. Žvalgymų esmę sudarė zondavimo technologijos piliakalnio įtvirtinimams tyrinėti išbandymas. Apuolės piliakalnis tokiems darbams pasirinktas todėl, kad 1931 m. buvo padarytas šio piliakalnio pylimo pjūvis. Šių tyrimų medžiaga yra išlikusi ir publikuota (*Apuolė. Ausgrabungen und Funde. 1928–1932*, Klaipėda, 2009), todėl ją buvo galima palyginti su zondais nustatoma pylimo stratigrafija bei gauti papildomų duomenų piliakalnio raidai patikslinti. Iš viso pylime ir priešpilyje 66,5 m ilgio atkarpoje, orientuotoje statmenai pylimui beveik V–R (95–275°) kryptimi, padaryti 38 zondai, kalant juos kas 1–7,5 m (daugiausia kas 1 ir 3 m). Pačių zondų gylis buvo nuo 1 m priešpilyje iki 9 m pylime.

Pylimas zonduotas (čia padaryta 14 zondų (1, 3 pav.)) motoriniu kalamuoju zondu *Weck-*

2 pav. 1931 m. pylimo pjūvis su gręžinių ir radiokarboninių datų vietomis. T. Ibsen brėž.

Fig. 2. The section of the 1931 bank with the locations of the boreholes and radiocarbon dates.

erhamer, kurį sudaro hidraulinis zondų ištraukėjas, 1 ir 2 m ilgio kalamieji 6 cm skersmens strypai bei prailginimai. Su mechaniniu zondo kalėju dirbo 2 žmonės. Juo 1 m ilgio zondas visiškai apdorojamas maždaug per pusę valandos, gilesniems zondams reikia daugiau laiko. Bendrai per darbo dieną du žmonės gali padaryti iki 20 m bendro ilgio zondų, tai, žinant pylimų struktūrą, yra kelis kartus greičiau, nei darant pylimo pjūvius įprastu būdu. Pylimų zondavimas kalimo būdu yra mažai destruktyvus metodas. Tačiau jis turi ir trūkumų: sunku sujungti fiksuotus sluoksnius į vientisą pjūvį, identifikuoti įžemį, atsiranda paklaidų dėl kerno sluoksnių suspaudimo, užteršimo gruntu iš aukščiau bei iškritimo zonde liekant tuštumoms.

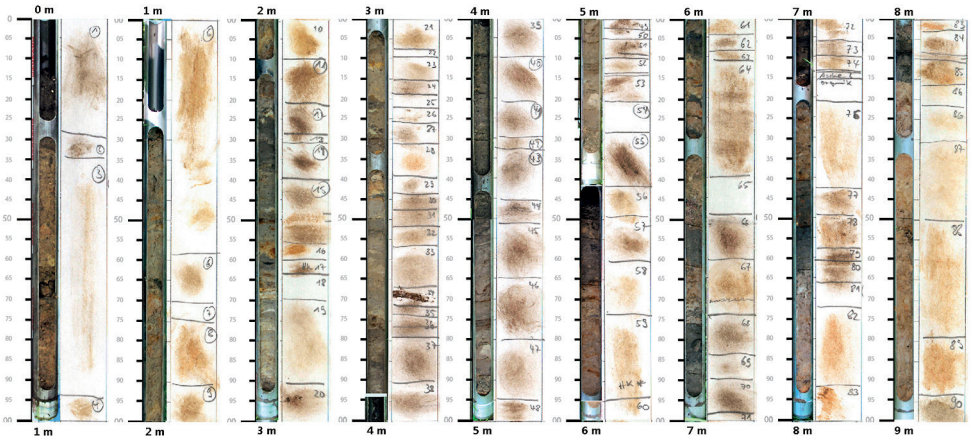
Zonduojant Apuolės pylimą iš įvairių jo sluoksnių paimti 63 angliukų ir kitokios organikos mėginiai, 13 iš kurių datuoti C^{14} AMS būdu Kylio (Vokietija) Christiano Albrechto universiteto (*Christian–Albrechts–Universität Kiel*) laboratorijoje (KIA–50753–50758, 50760–50766). Gautos datos ne tik patvirtino priešKarinių tyrimų metu nustatytą pylimo raidą, tačiau atskleidė ir naujų dalykų. Apuolės didysis pylimas formuotas iš aplinkinės žemės su ankstesniais žmonių gyvenimo pėdsakais, tad į stratigrafiškai vėlesnius sluoksnius pateko medžiagos iš ankstesnių etapų gyvenvietės kultūrinių sluoksnių. Radiokarbono datomis nustatytas aiškus Apuolės piliakalnio buvimas romėniškuoju laikotarpiu (iš viso 6 datos – dauguma iš II–III a.) (2, 4 pav.).

3 pav. Darbo momentas. G. Zabielos nuotr.

Fig. 3. Drilling works.

Rankiniu būdu *Stitz* firmos 2,8 cm skersmens zondu 1 m ilgio strypais, kalamais plastikiniu kūju, zonduotas į R nuo didžiojo pylimo esantis priešpilis. Kas 1 m kaltais 24 zondais R–V kryptimi žvalgyta visa jo aikštelė ir spėjamų gynybinių įrenginių vieta (į Š nuo zon-

4 pav. Gręžinio 1 stratigrafija. T. Ibsen nuotr.

Fig. 4. The stratigraphy of sondage 1.

duotos vietos jie išlikę). Priešpilio zondavimas parodė, kad jame, kaip ir būdinga priešpiliams, aiškesnio kultūrinio sluoksnio nėra. Tačiau zonduose nerasta ir užslinkusio griovio ar suardyto pylimo liekanų, kas leidžia kelti hipotezę, kad priešpilio įtvirtinimai galbūt liko nebaigti įrengti. Įtvirtinimų P dalyje žemės paviršiuje nėra jokių jų pėdsakų. Taigi priešpilio įrengimą reikėtų datuoti paskutine piliakalnio naudojimo faze – XIII a. Visgi tai patvirtinti ar paneigti galima tik kasinėjimų metu padarius pjūvį matomų įtvirtinimų tąsoje į P.

2014 m. Apuolėje sukauptus duomenis numatoma paskelbti atskiru straipsniu, o patį pylimų zondavimo metodą tobulinti toliau.

The survey of the E fortifications of Apuolė Hillfort

In 2014, BRIAI together with *Zentrums für Baltische und Skandinavische Archäologie (ZBSA) of the Stiftung Schleswig–Holsteinische Landesmuseen Schloss Gottorf, Schleswig* (Germany) conducted a survey of the great (E) bank of Apuolė Hillfort (Northeast Lithuania, Skuodas District) and the outwork to the E of it using percussion drilling. A 6 cm diameter mechanical probe (a total of 14 sondages in the bank (Figs. 1, 4) to a depth of up to 9 m) and a 2.8 cm diameter manual probe (24 sondages in the outwork) were employed. The survey essentially confirmed the bank stratigraphy made in 1931, showing the promise of this method in learning about the structure of hillfort banks. After radiocarbon dating some of the probe samples (a total of 13 dates), the early date for the hillfort's creation, i.e. the Roman period (2nd–3rd century), was confirmed (Figs. 2, 4).